Region Stockholm

11

Yttrande över remiss Myndigheten för yrkeshögskolans föreskrifter om utbildningar inom yrkeshögskolan med inriktning specialistundersköters ka inom vård och omsorg av äldre samt tillhörande konsekvensutredning HSN 2022-0966

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Utbildning
Kati Liljebäck

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-09-08

HSN 2022-0966

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över remiss Myndigheten för yrkeshögskolans föreskrifter om utbildningar inom yrkeshögskolan med inriktning specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre samt tillhörande konsekvensutredning

Ärendebeskrivning

Myndigheten för yrkeshögskolan har tagit fram ett nytt förslag på föreskrifter om nationellt likvärdigt innehåll för yrkeshögskoleutbildningar med inriktning specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre. Myndigheten vill ha synpunkter på föreskrifterna med tillhörande konsekvensutredning.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Myndigheten för yrkeshögskolans föreskrifter om utbildningar inom yrkeshögskolan med inriktning specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre samt tillhörande konsekvensutredning

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Hälso- och sjukvårdsnämnden antar hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande och överlämnar det till Myndigheten för yrkeshögskolan.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Myndigheten för yrkeshögskolan har tagit fram ett förslag på föreskrifter om nationellt likvärdigt innehåll för yrkeshögskoleutbildningar med inriktning specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre med

tillhörande konsekvensutredning. Myndigheten önskar svar på tre frågeställningar gällande föreskriftens innehåll, utbildningens utformande och längd samt lärande i arbete, LIA.

De frågor som önskas svar på från arbetsliv är:

1. Svarar innehållet i förslaget mot ert behov av kompetens? Är det något i innehållet som saknas och i så fall vad? Är det något i innehållet som är överflödigt och i så fall vad?
2. Fem yrkeshögskolepoäng motsvarar en veckas heltidsstudier. Är det er uppfattning att poängen är fördelade mellan kurserna på ett bra sätt eller skulle det behövas mer eller mindre tid för vissa delar?
3. Ser ni några svårigheter för arbetlivet att bidra med LIA till de studerande i enlighet med LIA-kursplanerna?

Idag skiljer sig yrkeshögskolans utbildningar till specialistundersköterska i flera olika aspekter såsom inriktning, innehåll, längd samt förkunskapskrav. Utbildningarna är ett oreglerat område förutom de allmänna krav på syfte och innehåll samt grundläggande behörighetskrav som ställs i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan (YHL) och förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan.

För att säkerställa att patienter får en säker vård av god kvalitet är det viktigt att undersköterskors kompetens stärks kontinuerligt utifrån patienters och hälso- och sjukvårdens behov. En hög kompetens är viktig för hög patientsäkerhet.

Överväganden
Förvaltningen anser att föreskrifter med tillhörande konsekvensutredning ökar tydligheten i krav för antagning till utbildningen liksom dess innehåll och vilka kompetenser utbildningen förväntas leda till.

En viktig aspekt att ta hänsyn till är den av regeringen beslutade regleringen av yrket undersköterska som träder i kraft 1 juli 2023. Därför förordar hälso- och sjukvårdsförvaltningen att ikraftträdandet av föreskrifterna samordnas och synkroniseras med införandet av skyddad yrkestitel för undersköterskor för att i största möjliga mån tydliggöra och förstärka de förändrade kompetenskrav som kan kopplas till den skyddade yrkestiteln.

1.Svarar innehållet i förslaget mot ert behov av kompetens? Är det något i innehållet som saknas och i så fall vad? Är det något i innehållet som är överflödigt och i så fall vad?

2.Fem yrkeshögskolepoäng motsvarar en veckas heltidsstudier. Är det er uppfattning att poängen är fördelade mellan kurserna på ett bra sätt eller skulle det behövas mer eller mindre tid för vissa delar?

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen anser det positivt att utbildningens innehåll renodlas och bygger vidare på gymnasieskolans krav- och kursplan. Förvaltningen ställer sig bakom myndighetens bedömning om att förkunskapskraven behöver ensas och inte vara för lågt ställda. För att förslaget fullt ut skall svara mot hälso- och sjukvårdens kompetensbehov betonar hälso- och sjukvårdsförvaltningen vikten av att språkliga kunskaper och färdigheter beaktas och tydliggörs både i förkunskapskrav samt kursmål.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen anser det nödvändigt att den som söker utbildning till specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre ska inneha en skyddad yrkestitel undersköterska, i annat fall påverkas anställningsbarheten inom hälso- och sjukvården där skyddad yrkestitel utgör grundläggande krav för anställning som undersköterska.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen ställer sig tveksam till kursen *pedagogiskt ledarskap, kvalitetsarbete och verksamhetsutveckling,* 25 yhp och föreslår istället mer fördjupning om den multisjuka geriatriska patienten inom basal omvårdnad som utgör undersköterskans kompetensområde inom hälso- och sjukvården. I övrigt har förvaltningen inga ytterligare synpunkter på innehåll eller fördelning av kurspoäng.

3.Ser ni några svårigheter för arbetlivet att bidra med LIA till de studerande i enlighet med LIA-kursplanerna?

Regionen erbjuder över 100 000 studerandeveckor i verksamhetsförlagt lärande per år till olika studerandekategorier, varav cirka 3000 veckor avser lärande i arbetet, LIA, inom yrkeshögskolan. Handledarkompetens och studenttäthet är en viktig del för kvaliteten på lärandet. Studerande på yrkeshögskolan som gör LIA, konkurrerar dels om handledare (främst med gymnasiets- och vuxenstuderandes arbetsplatsförlagda lärande, APL) samt om fysiskt utrymme vilket kan leda till att verksamheterna behöver göra prioriteringar mellan olika studerandegrupper.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen är till stor del positiv till den av Myndigheten för yrkeshögskolans genomförda konsekvensutredning och

tillstyrker till stor del förslag om nationellt likvärdiga föreskrifter för utbildning inom yrkeshögskolan med inriktning specialistundersköterska inom vård av äldre.

Ekonomiska konsekvenser
Yttrandet bedöms inte ge några ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Generellt sett anses hög kompetens bland medarbetare bidra till en positiv patientsäkerhet.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Yttrandet bedöms inte få konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Yttrandet bedöms inte innebära några miljökonsekvenser.

Administrativa konsekvenser
Yttrandet bedöms inte innebära några administrativa konsekvenser.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Tora Almquist
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Myndigheten för yrkeshögskolan
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2022-09-08

Datum: 2022-06-28
Diarienr: MYH 2022/4718

Konsekvensutredning

Konsekvensutredning av Myndigheten för yrkeshögskolans förslag till föreskrifter för utbildning inom yrkeshögskolan med inriktning specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre

Specialistutbildning för undersköterskor är ett oreglerat område, det vill säga det finns varken specialförfattning eller särskilda föreskrifter meddelade av Myndigheten för yrkeshögskolan. De krav som finns är allmänna krav på syfte och innehåll samt grundläggande behörighetskrav i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan (YHL) och förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan (YHF).

Det finns 47 yrkeshögskoleutbildningar med olika inriktningar mot vård av äldre människor. Alla bygger på gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram. Exempel på sådana inriktningar är demens, geriatrik, gerontologi, multisjukdom, psykiatri, rehabilitering och välfärdsteknologi. Det finns även fortbildningskurser för undersköterskor utanför det offentliga utbildningssystemet.

Eftersom särskilda förkunskapskrav behöver övervägas för antagning till en utbildning till specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre bör här nämnas att även utbildning till undersköterska är ett oreglerat område. Regeringen anser dock att kompetensen hos yrkesgruppen undersköterskor behöver säkerställas och att det därför ska införas en skyddad yrkestitel för yrket.[1] Grunden för att få en skyddad yrkestitel föreslås vara det nya utbildningsinnehållet i gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2023.

Under 2021 remitterade myndigheten ett förslag till föreskrifter för specialistundersköterskor inom detta område. 11 av de 16 remissinstanserna som svarade var uttryckligen positiva till att myndigheten meddelade föreskrifter om nationellt likvärdigt innehåll för utbildningsinriktningen. Vissa av de synpunkter som inkom från remissinstanserna gjorde det nödvändigt att arbeta om förslaget på flera avgörande punkter. De avgörande synpunkterna var att

1. det framstod som att utbildningen enbart avsåg verksamhet inom ramen för socialtjänstlagen (2001:453) och exkluderade verksamhet inom ramen för hälso- och sjukvårdslagen (2017:30),

2. en omfattning om högst 200 yrkeshögskolepoäng (yhp), i stället för 250 yhp som föreslogs, skulle möjliggöra för utbildningen att rymmas inom omställningsstudiestödet och

3. innehållet inte i tillräckligt hög grad byggde vidare på det nya och mer kunskapsmässigt djupgående vård- och omsorgsprogrammet, utan att det fanns

[1] Proposition 2020/21:175 ”Stärkt kompetens i vård och omsorg – reglering av undersköterskeyrket”.

Postadress
Box 145
721 05 VÄSTERÅS

Besöksadress
Ingenjör Bååths gata 19
722 12 Västerås

Frykholmsgatan 10
281 31 Hässleholm

Telefon/Fax
010-209 01 00 (vx)

Internet
www.myh.se

Digitalt kundforum:
forum.myh.se

en viss innehållsmässig överlappning mellan gymnasie- och yrkeshögskoleutbildningen.

Synpunkter, som bland annat lämnats av Socialstyrelsen, om att utbildningens benämning och definitionen av vilken verksamhet som utbildningen riktade sig mot indikerade att det endast skulle röra sig om verksamhet enligt socialtjänstlagen (äldreomsorg) och exkluderade det som kommuner och regioner ger inom ramen för hälso- och sjukvårdslagen har föranlett att dessa delar arbetats om.

Begreppet äldreomsorg saknar legal definition men i den officiella statistiken redovisas bland annat hemtjänst, särskilt boende, trygghetslarm, matdistribution, ledsagning, dagverksamhet, korttidsplats, boendestöd, avlösning av anhöriga och annat bistånd som äldreomsorg. Äldre personer kan därutöver ha andra insatser som inte är relaterade till åldrandet. Det är kommunen som är huvudman för äldreomsorgen.[2]

Regionernas respektive kommunernas ansvar för hälso- och sjukvård framgår av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Det övergripande ansvaret ligger på regionerna, inklusive det fulla ansvaret för insatser från läkare. Kommunernas ansvar är begränsat till insatser upp till och med sjuksköterskenivå. De allra flesta kommuner har därutöver tecknat avtal med sin region om att överta regionens ansvar för den så kallade hemsjukvården. Hemsjukvård kan ges i både ordinärt och särskilt boende och omfattar såväl medicinska insatser och rehabilitering som omvårdnad.

Utbildningens benämning föreslås därför i detta nya förslag vara ”specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre” och definitionen av vård och omsorg av äldre ”verksamhet som riktar sig till äldre människor i behov av särskilt stöd i särskilt boende eller ordinärt boende”.

Avseende utbildningens omfattning har bland annat fackförbundet Kommunal belyst fördelarna med att den justeras så att utbildningen kan ges inom ramen för omställningsstudiestödet. Det innebär att förslaget kortats ner från 250 till 200 yhp vilket motsvarar 40 veckors heltidsstudier. Den minskade omfattningen har krävt genomgående förändringar av innehållet i utbildningen jämfört med det tidigare förslaget. Detta var möjligt i och med att utbildningens innehåll renodlats för att säkerställa att innehållet väsentligen bygger vidare på gymnasieskolan.

Utbildningens innehåll enligt det nya förslaget bygger i högre grad på det förslag som Vård- och omsorgscollege (VoC) skickade in till myndigheten under 2020. I samråd med VoC och Svensk förening för äldrepsykiatri, och med utgångspunkt i att innehållet tydligt ska bygga vidare på det nya vård och omsorgsprogrammet, har ett nytt förslag arbetats fram. Jämfört med det tidigare förslaget som gick ut på remiss innebär förändringarna i korthet att

- kurserna gerontologi 15 yhp och geriatrik 40 yhp slås ihop till en kurs om 50 yhp,
- kursen näringslära och fysisk aktivitet för äldre 15 yhp utgår då en del av innehållet ges inom gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram och resterande delar integreras i andra kurser,
- kursen etik, bemötande och kommunikation 20 yhp utgår då en del av innehållet ges inom gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram och resterande delar integreras i andra kurser,

[2] Dir. 2020:142 – En äldreomsorgslag

- kursen äldrepsykiatri och missbruksproblematik 50 yhp omarbetas och blir kursen äldrepsykiatri 55 yhp,
- kursen palliativ vård 20 yhp omarbetas och blir kursen palliativ vård av äldre 15,
- kurserna dokumentation, kvalitetsarbete och verksamhetsutveckling 15 yhp och handledning och ledarskap 20 yhp slås ihop och blir kursen pedagogiskt ledarskap, kvalitetsarbete och verksamhetsutveckling 25 yhp,
- kursen välfärdsteknologi 15 yhp blir kursen välfärdsteknik och hjälpmedel 15 yhp och
- examensarbetet ökas på med 5 yhp till att omfatta 20 yhp.

Omfattningen av LIA kvarstår.

1. Vad är problemet och vad ska uppnås?

Utbildningarna till specialistundersköterska inom yrkeshögskolan skiljer sig idag åt när det gäller inriktning, innehåll och längd samt de olika förkunskapskraven. Det blir därför otydligt vilken kompetens en specialistundersköterska inom det aktuella yrkesområdet får vilket kan skapa problem för regioner och kommuner och för arbetssökande. Det kan även bidra till att specialistundersköterskans potential och kompetens inte nyttjas fullt ut. Att undersköterskan tillåts använda sin fulla kompetens bidrar både till en mer stimulerande arbetsmiljö för undersköterskan själv och till avlastning av sjuksköterskan.

För den som vill vidareutbilda sig till specialistundersköterska kan det vara ett problem att utbildningsinriktningarna är många och omfattar smalare områden vilket kan begränsa rörligheten på arbetsmarknaden. sig.

Myndigheten för yrkeshögskolan bedömer att det finns skäl att reglera att utbildningar till specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre får ett nationellt likvärdigt innehåll. Det tydliggör för regioner och kommuner vilken kompetens som den studerande skaffar sig genom utbildningen. Myndigheten menar också att a ett nationellt likvärdigt innehåll bör leda till ökad anställningsbarhet och rörlighet över landet. Det bidrar även till en ökad kvaliteten på vården av äldre vilket ger en samhällsmässig vinst.

Utbildningsanordnarna ställer idag olika krav för behörighet till utbildning som specialistundersköterska. Exempel på detta är ett antal kurser från de programgemensamma kurserna inom Vård- och omsorgsprogrammet och 1 års yrkeserfarenhet som undersköterska. För att skapa likvärdiga förutsättningar för att antas till en utbildning bedömer myndigheten att förkunskapskraven bör ensas och att dessa krav inte bör vara för låga.

Som framgår ovan föreslår regeringen att en skyddad yrkestitel för undersköterskor införs 2023. Myndighetens utgångspunkt är att den som utbildar sig till specialistundersköterska inom yrkeshögskolan också uppfyller de krav som kommer att ställas för en skyddad yrkestitel. Då dessa föreskrifter kommer att träda i kraft före regleringen av skyddad yrkestitel avser myndigheten att noga följa det regleringsarbetet och vid behov justera föreskrifterna.

2. Alternativa lösningar och konsekvenser av om föreslagen reglering inte införs

2.1 Föreskrifter om inriktning specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre (föreslaget regleringsalternativ)

Myndigheten menar att specialistundersköterskan har en samhällsviktig funktion och att det därför finns skäl att reglera vilken kompetens som denna yrkesroll innefattar. Det bästa sättet att göra det är att meddela föreskrifter med inriktning specialist-undersköterskor inom vård och omsorg av äldre med ett nationellt likvärdigt innehåll. I. Myndigheten har förståelse för att det finns regioner och kommuner Även om det inom arbetslivet regionalt kan finnas ett behov av specialistundersköterskor med särskild inriktning för en ökad anställningsbarhet bedömer myndigheten att en rörlighet över landet är övervägande positiv för arbetslivet som helhet. Föreskrifter för yrkeshögskoleutbildning till specialistundersköterska inom andra områden kommer för övrigt också att övervägas framöver.

Den aktuella utbildningen ska benämnas ”med inriktning specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre”. För att tydliggöra vad dessa föreskrifter omfattar föreslås att en definition införs i föreskrifterna. Med vård och omsorg av äldre i dessa föreskrifter avses verksamhet som riktar sig till äldre människor i behov av särskilt stöd i särskilt boende eller ordinärt boende. Begreppet omfattar alltså vård och omsorg av äldre oavsett inom vilken verksamhet detta ges. Som framgår omfattar utbildningen även vård och omsorg vid demenssjukdomar. Någon innehållsmässig skillnad jämfört med begreppet ”specialistundersköterska med inriktning mot äldrevård och demensvård” avses således inte.[3]

Vid bedömningen av lämpliga förkunskapskrav har myndigheten beaktat regeringens förslag till patientsäkerhetslagen (2010:659) om införandet av en skyddad yrkestitel för undersköterska.[4] Skälet för detta är att om förkunskapskraven sätts för lågt riskerar specialistundersköterskor att inte uppfylla eventuella kommande krav för rätten att använda titeln undersköterska. Enligt regeringens förslag ska bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska efter ansökan utfärdas till den som har en utbildning med inriktning mot vård och omsorg från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning eller har förvärvat en kompetens som motsvarar den som uppnås genom en sådan utbildning. Det är inte möjligt att förutse vilka specifika krav som kommer att beslutas för skyddad yrkestitel som undersköterska. Myndigheten kan endast göra en bedömning utifrån lämpliga förkunskapskrav och regeringens förslag avseende undersköterska. Myndigheten föreslår därför att de kurser som ingår både i det nya yrkespaketet för undersköterska inom kommunal vuxenutbildning och det nya Vård- och omsorgsprogrammet inom gymnasieskolan ska utgöra utbildningens särskilda förkunskapskrav. De sökande ska ha godkänt betyg i alla dessa kurser. Därutöver ska det krävas 1 års sammanlagd yrkeserfarenhet som undersköterska. Detta krav ställs dels för att många av undersköterskans arbetsuppgifter kräver repetition för att uppnå yrkesskicklighet, dels för att den specialistutbildade undersköterskan ska kunna ha en arbetsledande roll. I begreppet sammanlagd yrkeserfarenhet räknas arbetslivserfarenhet

[3] Jämför myndighetens uppdrag enligt regleringsbrevet för 2021 (ändring 202100429) om att göra det möjligt för fler undersköterskor att inom yrkeshögskolan utbilda sig till specialistundersköterska med inriktning mot äldrevård och demensvård samt riksdagens budgetbeslut om ökat stöd till äldreomsorgen (bet. 2020/21:FiU46, rskr. 2020/21:239).

[4] Prop. 2020/21:175

på deltid eller vid olika tidpunkter som vid summering får samma omfattning som arbete på heltid under ett år.

Som framgår av regeringens förslag ska skyddad yrkestitel som undersköterska också kunna uppnås genom validering. Någon möjlighet till validering kommer inte att finnas när föreskrifterna för yrkeshögskolan föreslås träda i kraft. Myndigheten anser dock att de krav som anges i föreskrifterna ska kunna uppfyllas genom motsvarande kunskaper. Det blir således en uppgift för utbildningsanordnaren att, i avvaktan på att validering införs, göra en bedömning av om de sökande har sådana motsvarande kunskaper.

Om en skyddad yrkestitel för undersköterska införs kan myndighetens föreskrifter behöva ändras. Någon möjlighet att besluta om övergångsbestämmelser som möjliggör att en utbildning som ingår i yrkeshögskolan omfattas av nya sådana föreskrifter bedöms inte finnas. Anordnare får därför ansöka på nytt om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan utifrån de nya reglerna.

Föreskrifterna föreslås få följande innehåll:

- Utbildningarna benämns ”med inriktning specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre”.
- Utbildningarnas längd ska vara 200 yhp och ska avslutas med en yrkeshögskoleexamen.
- Utbildningarna ska ge de kunskaper, färdigheter och kompetenser som anges i bilaga 1.
- Kursernas benämning, antal yrkeshögskolepoäng, mål och innehåll ska följa det som redovisas om kursplanerna i bilaga 2.
- Utöver de behörighetskrav som ställs i YHF får enbart krävas godkända betyg i de kurser från gymnasieutbildning eller kommunal vuxenutbildning som anges i föreskrifterna. Det ska också krävas minst ett års yrkeserfarenhet som sammanlagt motsvarar ett års yrkeserfarenhet på heltid från arbete som undersköterska. Dessa krav kan också uppfyllas genom motsvarande kunskaper.

2.2 Föreskrifter med en gemensam bas och olika inriktningar

Ett alternativ som diskuterats är att meddela föreskrifter med en gemensam kompetensbas i utbildningens innehåll oavsett inriktning och sedan ha bilagor som omfattar valbara inriktningar mot vård och omsorg av äldre, psykiatri, pediatrik och så vidare. Vid en genomgång av utbildningarna till specialistundersköterska inom yrkeshögskolan är det dock tydligt att den gemensamma kompetensbasen erhålls i den tidigare utbildningen till undersköterska inom gymnasieskolan och att specialist-utbildningarna inte har en gemensam kompetensbas utan avser ett definierat specialiserat sjukvårdsområde Att meddela sådana föreskrifter har därför bedömts inte vara ändamålsenligt.

2.3 Inkludera vissa kurser från sjuksköterskeutbildningen

För att främja rörligheten mellan yrkeshögskolan och högskolan samt det livslånga lärandet hos de studerande så har det myndigheten övervägt möjligheten att låta t delar av sjuksköterskeutbildningen ingå i utbildningen till specialistundersköterska. Syftet har varit att möjliggöra för de som blir specialistundersköterskor att kunna läsa vidare till sjuksköterska och i samband med det kunna få tillgodoräkna sig yrkeshögskoleutbildningen vid ansökan. Enligt myndighetens bedömning finns det dock inte något innehåll i sjuksköterskeprogrammet som är relevant för specialistundersköterskorna, oavsett inriktning.

Grundutbildningen till sjuksköterska är visserligen på en hög nivå men den innehåller inte sådant som behövs i en specialistutbildning. Dessutom skulle detta vara mer till nytta för den studerande och inte för det anställande arbetslivet som yrkeshögskolan utbildar för. Det behov inom arbetslivet som ska mötas med dessa föreskrifter är efterfrågan på specialistundersköterskor, inte sjuksköterskor.

2.4 Påverka genom beslut om statsbidrag i stället för med föreskrifter

Meddelas föreskrifter om utbildningen inom området medför det att varje anordnare även i fortsättningen tar fram utbildningar tillsammans med det regionala arbetslivet. Något krav på att utbildningarnas innehåll samordnas finns inte vilket innebär att de studerande, beroende på anordnare, inte ges samma utbildning innehållsmässigt. Tydligheten om erhållen kompetens i förhållande till arbetslivet uppnås inte heller. Det kan också upplevas oklarare för en utbildningsanordnare vad som förväntas vid en ansökan om att få ingå i yrkeshögskolan.

Av 5 kap. 5 § YHF framgår vad myndigheten särskilt ska ta hänsyn till vid fördelningen av statsbidrag. Myndigheten får förutom dessa särskilda kriterier även använda ytterligare kriterier för att kunna rangordna de utbildningar som bedömts likvärdiga för att urskilja de vilka utbildningar som ska tilldelas statsbidrag[5]. Detta möjliggör för myndigheten att vid tilldelningen av statsbidrag prioritera utbildningar med ett visst innehåll, så länge denna prioritering varit känd för de sökande på förhand. Likvärdighet kan på detta sätt uppnås även utan föreskrifter. Alternativet bedöms dock mindre förutsägbart och rättssäkert än föreskrifter. Det finns också en risk att sökande inte fullt ut uppfattar konsekvenserna av dessa kriterier och väljer ett annat utbildningsinnehåll än det som premieras vid statsbidragstilldelningen. Det kan i sin tur leda till att utbildningar som har potential att anordnas med god kvalitet prioriteras bort och att arbetslivets behov av personal därmed inte tillgodoses.

3. Uppgifter om vilka som berörs av regleringen.

- Arbetslivet: Kommunal och privat vård- och omsorg samt regional och privat hälso- och sjukvård:
- Utbildningsanordnare: privata och offentliga aktörer (bland annat kommuner)
- Specialistundersköterskor
- Undersköterskor med skyddad yrkestitel
- Anställda som undersköterskor
- Studerande
- Vårdtagare och deras anhöriga

4. Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på.

Förslaget grundar sig på 2 kap. 7–8 §§ om utbildningsplaner och nationellt likvärdigt innehåll, 2 kap. 9 § om kursplaner samt 3 kap. 3 a § om särskilda förkunskapskrav i förordning (2009:130) om yrkeshögskolan.

Enligt 2 kap. 8 § gäller följande:

För utbildningar med inriktning som kräver nationellt likvärdigt innehåll får Myndigheten för yrkeshögskolan meddela föreskrifter om vilka kunskaper, färdigheter och kompetenser

[5] Slutrapport från Utredningen om bildandet av Myndigheten för yrkeshögskolan (U 2008:12) s. 37

som alla studerande ska ha uppnått vid utbildningens slut. Det ska vara fråga om en utbildning som

1. det ställs vissa krav på i lag eller förordning,
2. leder till ett yrke eller en funktion där det ställs vissa krav på utbildningens examen för att legitimation för yrket eller funktionen ska kunna utfärdas eller där det ställs andra krav på utbildningen för behörighet, godkännande eller certifiering för yrket eller funktionen,
3. leder till ett yrke som har en samhällsviktig funktion, eller
4. av säkerhetsskäl måste ha ett nationellt likvärdigt innehåll. Myndigheten får även meddela föreskrifter om andra utbildningar med inriktning som kräver nationellt likvärdigt innehåll än sådana som anges i första stycket.

Som framgår ovan anser myndigheten att specialistundersköterska är ett yrke med en samhällsviktig funktion.

5. Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för övervägda regleringsalternativ

Med undantag från någon enstaka utbildning så har utbildningar inom de olika inriktningarna mot vård och omsorg av äldre tilldelats 56 000 kronor per årsplats i statsbidrag.

Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Samtliga konsekvenser för företagen redovisas därför under detta avsnitt.

5.1 Anställande arbetslivet

Inom yrkeshögskolan ska utbildningarnas innehåll tas fram i samarbete med det anställande arbetslivet. I detta fall kan arbetslivet vara kommun, region eller privata aktörer. Genom att meddela föreskrifter begränsas arbetslivets möjlighet att skräddarsy utbildningens innehåll efter specifika lokala behov. VoC:s förslag som föreskrifterna är baserade på är dock framtaget tillsammans med bland annat just det arbetsliv som anges ovan. Föreskrifterna säkerställer att arbetsgivarna får samma kompetens oavsett från vilken yrkeshögskoleutbildning de rekryterar. Finns det skäl till regionala inslag, normalt genom olika journalföringssystem, kan detta lämpligen ske i samband med lärande i arbete (LIA).

5.2 Utbildningsanordnarna

Det finns 11 kommunala utbildningsanordnare och 8 privata för pågående yrkeshögskoleutbildningar med inriktning specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre. Föreskrifterna innebär en mer omfattande utbildning och bedöms därför medföra ett något ökat behov av finansiering från myndigheten och arbetslivet.

Anordnare uppger ofta att kostnaderna för att ta fram underlaget till utbildning är relativt höga. Att reglera en utbildning säkerställer att utbildningarna inom inriktningen uppfyller kraven i 5–6 §§ i YHL samt 1 kap. 3 § i YHF. I och med att utbildningen regleras minskar behovet hos anordnare att ta fram vissa uppgifter vilket bör medföra en administrativ lättnad.

Myndighetens utformning av ansökan för utbildningar som regleras genom föreskrifter medför att den sökande inte behöver ge in lika många uppgifter vilket innebär en minskad arbetsbörda för den sökande.

5.3 Studerande

Eftersom föreskrifterna inte påverkar utbildningarnas längd och därmed inte heller det studielån som en studerande kan behöva ta under studietiden ökar inte dessa kostnader för den studerande. Många av de som utbildar sig specialistundersköterska är yrkesverksamma till exempel som undersköterska men inte heller dessa personers arbetstid tas i anspråk i högre utsträckning vilket annars hade inneburit en lägre inkomst. Regleringen medför att de studerande kan söka anställning över hela landet då utbildningsinnehållet regleras. Utbildningens omfattning om 200 yhp möjliggör även att utbildningen ges inom ramen för omställningsstudiestödet.

5.4 Myndigheten för yrkeshögskolan

Förutsatt att den sökande väljer rätt yrkesrollen i ansökan om att utbildningen ska ingå i yrkeshögskolan blir ansökan enklare för handläggaren att bedöma. Handläggaren behöver varken kontrollera att föreskrifterna följs eller bedöma om kraven i 5 och 6 § YHL samt 1 kap. 3 § i YHF är uppfyllda. De sökande som eventuellt avviker från föreskrifterna måste dock omhändertas vilket kan bli tidskrävande. Detta bedöms då komma att avse ett fåtal ansökningar. Den mer omfattade utbildningen innebär att myndigheten kommer att behöva öka schablonen avseende statsbidrag.

6. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen och annan internationell rätt

Förslaget avser ett område som inte är reglerat på EU-nivå eller annan internationell rätt. Förslaget är inte diskriminerande mot personer från andra medlemsstater och begränsar inte heller på annat sätt den fria rörligheten inom EU.

7. Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

De nya föreskrifterna föreslås träda i kraft under 2022 och för första gången tillämpas på ansökningar om att utbildning ska ingå i yrkeshögskolan som ges in till myndigheten under 2023.

Utöver publicering på myndighetens webbsida samt information i olika forum som myndigheten håller i bedöms några informationsinsatser inte vara nödvändiga.